

Frisse neus in de Eilandspolder

De skyline van De Rijp gezien vanuit de Eilandspolder.

Tekst en foto's Joop Duijs

We worden de laatste jaren nog maar weinig verwend met lekker winterweer. Jammer, want wat is het toch lekker om met temperaturen rond het nulpunt, een straalblauwe lucht en mooi zonnetje even een frisse neus te halen. In de Eilandspolder bijvoorbeeld, met een beetje geluk deze winter weer eens decor van een paar heerlijke schaatsdagen.

We beginnen op zo'n spaarzame winterdag in De Rijk, halverwege de Gouden Eeuw een van de welvarendste dorpen van Noord-Holland en nu nog altijd een van de mooiste plaatsen van onze provincie. Lopend door de straatjes is het genieten van vergane glorie die ontstond toen rond 1600 de eerste scheepshelling werd gebouwd.

De Waag, ontworpen door de beroemdste Rijper, Jan Adriaenszoon Leeghwater.

Vissers uit Graft en De Rijk verdienden hun geld vooral met de haringvangst; het dorp bezat op een gegeven moment zelfs een vloot van tachtig schepen. Al die bedrijvigheid zorgde ervoor dat de bewoners van de Eilandspolder het een stuk minder arm kregen. Veel van de mannen monsterden aan op de haringbuizen en later op de walvisvangst. Maar ook de scheepswerven, zeilmakerijen, touwslagerijen, mandenmakerijen, bierbrouwerijen, beschuitbakkerijen en kuiperijen zorgden voor veel werk.

Als we De Rijk uitwandelen zien we rechts de polder De Beemster die in 1612 onder leiding van de in De Rijk geboren Jan Adriaenszoon Leeghwater werd leeggepompt. Vijf jaar eerder was een 38 kilometer lange ringdijk aangelegd, waarna er een ringvaart omheen werd gegraven. Met behulp van 43 windmolens werd het meer vervolgens leeggepompt. Het was de doodsteek voor de haringvangst, maar de Grafter en Rijkse reders vonden nieuw fortuin en werk in de walvisvaart. Rond 1680 bestond de walvisvloot uit 19 Groenlandvaarders die echter niet meer tot De Rijk konden varen. Ze bleven bij Zaandam liggen waarna met kleinere schepen de walvisproducten naar De Rijk werden overgevaren. Ook in de Eilandspolder kwamen traanstokerijen te staan. Een van de beroemdste inwoners, de schrijfster Betje Wolff, klaagde in haar brieven dat de stank soms niet om te harden was.....

De biologische boerderij van Evert en Leijntje Zijp.

Tegenwoordig heeft De Rijp alleen nog een jachthaventje, die overigens jarenlang werd beheerd door de beroemde komiek Piet Bambergen. De jachthaven voorbij passeren we de biologische boerderij Schermer Eylandt van Evert en Leijntje Zijp. We maken even een praatje met Evert, die niet alleen 80 melkkoeien verzorgt, maar ook wat IJslandse paardjes laat grazen. Daarnaast verhuurt hij ook kano's, de best mogelijke manier om de Eilandspolder te verkennen. Zoon Tim gaat straks de boel overnemen. Een uitdaging, want boeren in de Eilandpolder is geen eenvoudige zaak. Ze moeten zich aan allerlei regels houden, zware machines kunnen niet op het land komen en om bij hun koeien te komen moeten de boeren soms de boot pakken.

De entree tot de Eilandspolder aan de kant van de Oostdijk.

Een paar honderd meter voorbij de Schermer Eylandt wandelen we een voormalig kerkpad op dat ons door de polder naar Noordeinde voert. Eigenlijk ligt die polder er nog net zo bij als Leeghwater het bij zijn dood in 1650 achterliet. Het is inmiddels een beschermd natuurgebied vanwege de steeds zeldzamer wordende veenmosrietlanden en de zeldzame noordse woelmuis. Maar het is ook een belangrijk weidevogelgebied voor vogels als de steeds meer bedreigde grutto en de kievit, een foerageergebied voor trekvogels en rustplaats voor smienten in de winter.

Noord-Holland op zijn mooist....

Onderweg genieten we van de rijp op het riet en gras, een dun vliesje ijs op de sloten, aan de horizon de kerktorens van De Rijp en Graft... Dit is Noord-Holland op zijn best. Rechts zien we Groot-Schermer, maar wij slaan linksaf en wandelen Noordeinde in. Met een leuk restaurant met terras aan het water en de Noordeinder Vermaning, de voormalige doopsgezinde kerk. Nu worden er nog alleen concerten gegeven evenals exposities, recepties, buurtactiviteiten en trouwerijen.

Het prachtige Raadhuis in Graft.

ets verder komen we door Graft, met het prachtige uit 1613 daterende Raadhuis. Op de topgevels ziet u leeuwen die een schild dragen met het wapen van prins Maurits, die toen stadhouder was. Ook binnen is het raadhuis nog geheel in prachtige staat. Naast het Raadhuis ziet u de zerkenvloer van de in 1952 gesloopte Nederlands Hervormde Kerk die in 2007 werd gerestaureerd. Aan de overkant nemen we even een kijkje bij het kleinste snoepwinkeltje van Nederland, Bram&Aagie. Het echtpaar beheerde ook de tegenover gelegen camping Welgelegen, waar Bram voorheen zijn tuinderij had. Kleinkinderen beheren nu de camping en het winkeltje.

Weer terug in De Rijp passeren we nog meer herinneringen uit het verleden zoals het voormalige Weeshuis, de St Bonifatius kerk, het Museum Jan Boon, de laatste reder van De Rijp, en natuurlijk De Waag, ontworpen door Leeghwater en net als het Raadhuis in Graft nu in gebruik als trouwlocatie.

Toch met een rot gevoel naar huis. Onderweg zien we namelijk een kat een muis vangen. Het zal toch geen Noordse Woelmuis zijn...

Op fraaie wijze geëttaleerde pompoenen uit Graft.

Blauwe Route, 7 km. U start bij Wollandje 1, bij de Acdapha Apotheek en een grote parkeerplaats. Hier vandaan vertrekken ook bussen naar Purmerend en Amsterdam.

U gaat van 20-40-12-66-42-43-53-41 terug naar 20. De route is van half maart tot half juni afgesloten. Honden verboden.

Horeca in De Rijk: Rijper Wapen (Oosteinde 33), Restaurant Oudejans (Rechtestraat 106) en Wapen van Munster (Grote Dam 3), Lunchroom De Walvis (Jan Boonplein 6) en in Noordeinde: De Kleine Haag (Noordeinde 41).

Als u meer wilt weten over de geschiedenis van De Rijk en Graft bezoek dan Museum In 't Houten Huis (www.houtenhuis.nl), Tuingracht 13, De Rijk.

www.wandelnetwerknoordholland.nl